

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

PS-Ka. 431.2.2020.4

Poznań, 31 sierpnia 2020 r.

Pani
Beata Kruszka
Kierownik

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Plac Sikorskiego 19
62 – 310 Pyzdry

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.), zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, w dniach: 10 marca 2020 r., a następnie z uwagi na ogłoszony na terenie całego kraju stan zagrożenia epidemicznego i następnie stan epidemii spowodowany wirusem COVID-19, w dniu 30 czerwca 2020 r. i 9 lipca 2020 r. przeprowadził kontrolę kompleksową w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pyzdrach, z siedzibą pod adresem: 62 – 310 Pyzdry, Plac Sikorskiego 19, określanym w dalszej części skrótem „MGOPS” lub „Ośrodek”.

Zakres kontroli obejmował sprawdzenie prawidłowości przyznawania świadczeń i wydawania decyzji oraz kwalifikacji kadry realizującej zadania pomocy społecznej.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2019 r. do dnia zakończenia kontroli.

Ustalenia kontroli zostały szczegółowo opisane w protokole kontroli, który został podpisany przez Panią bez zastrzeżeń w dniu 12 sierpnia 2020 r.

W wyniku kontroli dokonano następujących ustaleń.

I. W zakresie organizacji Ośrodka stwierdzono, że w Regulaminie Organizacyjnym, wprowadzonym zarządzeniem Nr 7/2016 kierownika Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach, w rozdziale VIII „Szczegółowy zakres działania Ośrodka” w § 13 pkt III 1. i III 2. widnieją niewłaściwe zapisy, dotyczące zakresu realizowanych przez gminę zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

II. W zakresie kadry realizującej zadania pomocy społecznej stwierdzono, że:

1) kierownik, jak i pracownicy zatrudnieni w MGOPS tj. 2 starszych pracowników socjalnych, pracownik socjalny i 3 opiekunki oraz 2 osoby świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi - posiadają wymagane kwalifikacje, zgodne z przepisami ww. ustawy o pomocy społecznej, ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1282) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 936, ze zm.), jak i rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189 poz. 1598, ze zm.).

2) spełniony jest ustawowo określony wymóg zatrudnienia pracowników socjalnych w MGOPS, proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Jak ustalono, na jednego pracownika socjalnego w dniu zakończenia kontroli tj. 9 lipca 2020 r., przypadało 44,7 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

III. W zakresie prawidłowości przyznawania świadczeń pomocy społecznej, sprawdzeniu poddano dokumentację losowo wybranej próby badawczej, stanowiącej co najmniej 20% liczby osób/rodzin korzystających z realizowanych przez MGOPS form pomocy w okresie objętym kontrolą (jednak nie mniej niż 10 osób/rodzin w przypadku gdy badany obszar w powyższej wartości nie jest możliwy do skontrolowania, z uwagi na obszerność dokumentacji) tj. wybranych losowo akt 32 osób/rodzin, w tym 119 spraw, zakończonych 120 decyzjami administracyjnymi.

W wyniku analizy powyższej dokumentacji, stwierdzono niżej wymienione nieprawidłowości i uchybienia, które szczegółowo zostały opisane w protokole kontroli.

1. Spośród sprawdzonych 120 decyzji administracyjnych wydanych w sprawach świadczeń pomocy społecznej stwierdzono, że 114 z nich nie spełnia wymogów przepisu art. 107 § 1 pkt 4, w tym w przypadku 29 z nich również art. 107 § 1 pkt 7, a w przypadku 2 decyzji także art. 107 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.) w zakresie: podstawy prawnej, pouczenia oraz uzasadnienia faktycznego decyzji.

2. W zakresie przeprowadzania wywiadów środowiskowych, na 119 sprawdzonych spraw:

a) w przypadku 4 z nich stwierdzono brak wywiadu środowiskowego na okoliczność złożenia wniosku, przy czym dane dotyczące przyznanej formy pomocy wpisane zostały w kwestionariusz wcześniej przeprowadzonego wywiadu środowiskowego, co narusza przepis art. 107 ust 4 ww. ustawy o pomocy społecznej,

b) w przypadku 4 z nich, w których nie było obowiązku przeprowadzenia wywiadu środowiskowego z uwagi na stan epidemii, akta sprawy zawierają niezbędne dokumenty, jednakże brak w nich dokumentu potwierdzającego, że sytuacja rodziny została ustalona również na podstawie rozmowy telefonicznej z pracownikiem socjalnym, co niezgodne jest z przepisem art. 15o ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 374, ze zm.),

c) w przypadku 8 z nich stwierdzono, że aktualizacja wywiadu środowiskowego przeprowadzona została z uchybieniem ustawowo określonego terminu do jej przeprowadzenia, co narusza przepis art. 107 ust. 4 ww. ustawy o pomocy społecznej, z czego w 7 z tych przypadków, w związku z naruszeniem przepisu art. 57 § 3 ww. Kodeksu postępowania administracyjnego,

d) w przypadku jednej sprawy, dochód rodziny został prawidłowo obliczony, jednakże w wyniku omyłki pracownika w kwestionariusz wywiadu wpisano niewłaściwe kwoty tego dochodu tj. zarówno kwotę łącznego dochodu rodziny, jak i dochodu na osobę w rodzinie.

Z uwagi na incydentalny charakter ww. uchybienia będącego wynikiem omyłki oczywistej pracownika, odstępuje się od zalecenia pokontrolnego w tym zakresie.

3. W 3 przypadkach MGOPS wydał decyzję z uchybieniem ustawowo wymaganego terminu do jej wydania – czym naruszony został przepis art. 35 § 3 ww. Kodeksu postępowania administracyjnego.

4. W zakresie przyznania dzieciom pomocy w formie dożywiania w szkole (gorący posiłek), w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, w okresie obowiązywania na terenie całego kraju stanu zagrożenia epidemicznego, a następnie stanu epidemii:

a) w przypadku 5 ze sprawdzonych środowisk, z uwagi na brak wzruszenia decyzji w sprawie przyznania dzieciom pomocy rzeczowej w formie dożywiania w szkole (gorący posiłek) w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 - w okresie obowiązywania ww. decyzji w obrocie prawnym funkcjonowały jednocześnie inne decyzje wydane w sprawie dożywiania dzieci tj. w sprawie ww. pomocy rzeczowej oraz w sprawie pomocy pieniężnej (zakup posiłku/żywności) w ramach ww. programu,

b) w przypadku 4 ze sprawdzonych środowisk, w sytuacji braku możliwości realizowania pomocy w formie dożywiania dzieci w szkole na podstawie wydanych decyzji, z uwagi na ich zamknięcie w okresie pandemii oraz wobec braku zainteresowania rodziców zaproponowaną przez pracownika socjalnego inną pomocą w tym zakresie (co szczegółowo zostało opisane w protokole kontroli) - MGOPS nie podjął postępowań administracyjnych mających na celu wyeliminowanie z obrotu prawnego decyzji, które z ww. powodu nie mogły być realizowane.

5. W 2 sprawach szczegółowo opisanych w protokole kontroli, pomimo zmiany sytuacji dochodowej świadczeniobiorcy, mającej wpływ na ponoszoną przez niego odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze, MGOPS nie wszczął postępowania w sprawie zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej, co stanowi naruszenie przepisu art. 96 ust. 1 i ust. 2 oraz § 7 uchwały Nr XVII/165/16 Rady Miejskiej w Pyzdrach z dnia 3 listopada 2016 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania.

6. W jednej ze sprawdzonych decyzji wskazano zarówno, iż wypłata świadczenia nastąpi po uprawomocnieniu się decyzji, jak i decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Na podstawie akt sprawy ustalono, że wypłata przyznanego świadczenia dokonana została przed uprawomocnieniem się ww. decyzji.

7. W jednym przypadku, w sytuacji powzięcia informacji o zmianie dochodu rodziny (tj. o pobieraniu od września 2019 r. dochodu z tytułu praktyk jednego z członków rodziny), która to zmiana była istotną w odniesieniu do przyznanej wcześniej pomocy - MGOPS nie wszczął postępowania administracyjnego wynikającego z art. 104 ww. ustawy o pomocy społecznej.

8. W zakresie ustalania dochodu z gospodarstwa rolnego stwierdzono, że:

a) w przypadku 6 spraw, dotyczących jednego ze sprawdzonych środowisk, przy ustalaniu dochodu rodziny posiadającej gospodarstwo rolne o powierzchni poniżej 1 ha przeliczeniowego, pomimo posiadania dokumentu potwierdzającego opłacenie składek na ubezpieczenie społeczne rolników, MGOPS nie dokonał odliczenia od dochodu rodziny ww. składek, czym naruszono przepis art. 8 ust. 3 ww. ustawy o pomocy społecznej, w związku z przepisem art. 107 ust. 5b pkt 15 i 15a ww. ustawy.

Przy czym należy dodać, że stwierdzona ww. nieprawidłowość nie miała jednak wpływu na zasadność przyznania świadczeń.

b) w jednej sprawie, przyjmując dochód z gospodarstwa rolnego w całości w sytuacji współwłasności z niezamieszkującym wspólnie mężem – MGOPS dokonał niewłaściwego obliczenia dochodu rodziny, co poskutkowało przyznaniem pomocy w niewłaściwej formie tj. w formie specjalnego zasiłku celowego.

9. W 3 sprawach szczegółowo opisanych w protokole kontroli, dokonano zmiany decyzji orzekając o prawie do świadczenia wstecz, oraz nie dokonano tymi decyzjami zmiany/uchylenia właściwej decyzji ostatecznej, co poskutkowało pozostawaniem w obiegu prawnym więcej niż jednej decyzji orzekającej w danej sprawie. Natomiast w jednej ze sprawdzonych spraw, szczegółowo opisanej w protokole kontroli, dokonano zmiany decyzji orzekając o prawie do świadczenia wstecz.

Powyższe stanowi naruszenie przepisu art. 106 ust. 5 ww. ustawy o pomocy społecznej.

10. W zakresie dokumentowania udzielanej na rzecz osób i rodzin pomocy w formie pracy socjalnej ustalono, że dokumentacja w tym zakresie prowadzona jest przez pracowników

socjalnych MGOPS w formie odręcznych notatek opatrzonych datą i podpisem pracownika. Stwierdzono jednak, że ww. notatki oprócz powyższych danych oraz opisu o podejmowanych przez pracownika socjalnego działaniach, nie zawierają informacji o osobach/rodzinach, na rzecz których praca socjalna została wykonana.

Wobec powyższego, działając na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.), zalecam:

1. Dokonanie stosownych zmian w zakresie niewłaściwych zapisów zawartych w Regulaminie Organizacyjnym MGOPS, dotyczących obszaru realizowanych przez gminę zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

2. Wydawanie decyzji administracyjnych spełniających wymogi art. 107 § 1 pkt 4 i pkt 7 oraz § 3 ww. Kodeksu postępowania administracyjnego w zakresie: podstawy prawnej, pouczenia oraz uzasadnienia faktycznego decyzji.

3. Sporządzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych:

- na zasadach określonych w przepisie art. 107 ust. 4 ww. ustawy o pomocy społecznej, a w okresie pandemii, z uwzględnieniem przepisu art. 15o ust. 1 ww. ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

W przypadku ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej po raz kolejny, bezwzględne wykorzystywanie każdorazowo do tego celu odrębną, właściwą część kwestionariusza wywiadu środowiskowego.

- w terminach zgodnych z przepisem art. 107 ust. 4 ww. ustawy o pomocy społecznej, mając jednocześnie na względzie przepis art. 57 § 3 ww. Kodeksu postępowania administracyjnego.

4. Wydawanie decyzji administracyjnych w ustawowo określonych terminach do ich wydania - zgodnie z przepisem art. 35 ww. Kodeksu postępowania administracyjnego.

5. W przypadku zmiany sytuacji dochodowej świadczeniobiorcy, mającej wpływ na ponoszoną przez niego odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze, podejmowanie z urzędu postępowań administracyjnych w sprawie zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia pomocy społecznej – zgodnie z przepisem art. 96 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy o pomocy społecznej oraz przepisu § 7 uchwały Nr XVII/165/16 Rady Miejskiej w Pyzdrach z dnia 3 listopada 2016 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania.

6. W wydawanych decyzjach precyzyjne określanie terminu ich realizacji (wypłat świadczeń), w celu uniknięcia sprzeczności w ww. zakresie, wynikającej z zastosowania przepisu art. 108 ww. Kodeksu postępowania administracyjnego lub przepisu art. 130 § 1 i § 2 ww. Kodeksu postępowania administracyjnego

7. W przypadkach tego wymagających podejmowanie z urzędu postępowań administracyjnych wynikających z przepisu art. 104 ww. ustawy o pomocy społecznej.

8. Właściwe obliczanie dochodu osób/rodzin ubiegających się o świadczenia pomocy społecznej, zgodnie z przepisem art. 8 ust. 3 ww. ustawy o pomocy społecznej, a w przypadku rodzin uzyskujących dochód z gospodarstwa rolnego, z uwzględnieniem art. 107 ust. 5b pkt 15 i 15a ww. ustawy (*patrz Wyrok NSA z dnia 18 marca 2009 r. Sygn. I OSK 1461/08.*)

9. Niedokonywanie zmian/uchyleń decyzji ostatecznych w sprawie świadczeń pomocy społecznej wstecz – zgodnie z przepisem art. 106 ust. 5 ww. ustawy o pomocy społecznej (patrz wyroki: *WSA w Krakowie z dnia 17 lipca 2008 r., sygn. Akt II SA/Kr 601/07*, wyrok *WSA w Krakowie z dnia 14 stycznia 2010 r., sygn. Akt III SA/Kr 274/09*, wyrok *WSA we Wrocławiu z dnia 16 listopada 2010 r. sygn. Akt IV SA/Wr 423/10*, wyrok *NSA w Warszawie z dnia 11 sierpnia 2010 r., sygn. Akt I OSK 654/10*, wyrok *WSA w Lublinie z dnia 26 maja 2011 r., sygn. Akt II SA/Lu 265/11*).

Natomiast w przypadku konieczności wzruszenia decyzji, w związku z zaistnieniem okoliczności wskazanych w art. 106 ust. 5 ww. ustawy o pomocy społecznej, wydawanie decyzji stanowiących o zmianie/uchyleniu właściwych decyzji tj. decyzji ostatecznych, funkcjonujących w obrocie prawnym.

Powyższe zalecenie dotyczy również nieprawidłowości wskazanej w pkt 4 niniejszego pisma, w zakresie wydanych decyzji w dobie epidemii w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Ponadto w sprawach, szczegółowo opisanych w protokole kontroli, w których wydane decyzje rozstrzygają w sprawie już rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną (patrz protokół kontroli strona 50 i 61) - uregulowanie ich stanu prawnego, celem wyeliminowania sytuacji pozostawania w obiegu prawnym więcej niż jednej decyzji orzekającej w sprawie.

10. Dokumentowanie udzielanej pomocy w formie pracy socjalnej w sposób umożliwiający identyfikowanie osób i rodzin, na rzecz których ww. pomoc jest realizowana.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ww. ustawy o pomocy społecznej ma Pani prawo w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszych zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednocześnie pragnę przypomnieć, że zgodnie z art. 130 ust. 1 ww. ustawy o pomocy społecznej, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 do 6.000 zł.

Pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych oczekuję w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Łukasz Krysztofiak
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:
Rada Miejska w Pyzdrach
62 – 310 Pyzdry ul. Taczanowskiego 1

Dokument sporządziła: Ewa Nadera
starszy inspektor wojewódzki
Data sporządzenia dokumentu: 3 września 2020 r.